

Krizový plán školy

	Příznaky, projevy	Doporučené postupy, metody
1. Návykové látky - drogy (Alkohol, tabák, marihuana, těžké látky, heroin, metamfetamin, syntetické drogy)	Výkyvy nálad, vznětlivé, agresivní chování, únava, úpadek vzhledu, zanedbání zevnějšku, špinavé oblečení, začervenání kolem nosu, zúžení nebo rozšíření zornic, lhaní, tajnosti, ztráta chuti, hubnutí, utrácení peněz, ztráta věcí z domu, krádeže peněz doma i ve škole, ztráta zájmu o zájmy, sport, změna kamarádů, samotářství, zvýšený zájem o drogové symboly, zhoršení prospěchu, pozdní příchody domů	Konzumace návykové látky (NL) ve škole - je porušením školního řádu 1. zabránit další konzumaci, zajistit bezpečnost žáka i spolužáků 2. v případě ohrožení na zdraví a životě volat lékaře a Policii ČR (PČR) - popsat příznaky, nediodnostikovat 3. za přítomnosti další osoby odebrat NL, sepsat stručný záznam 4. vyrozumět zákonného zástupce nebo blízkou osobu žáka (v případě neschopnosti žáka pokračovat ve vyučování vyzvat jej, aby si žáka vyzvedl) 5. není-li zákonný zástupce (ZZ) dostupný, volat orgán sociálně právní ochrany dle místa bydliště žáka a vyžadovat pomoc 6. oznámit třídnímu učiteli (TU), školnímu metodikovi prevence (ŠMP) a vedení školy 7. vyvodit kázeňské opatření stanovené školním řádem 8. orientační test na přítomnost NL může pedagogický pracovník provést pouze na základě předem získaného souhlasu ZZ Distribuce NL - je protiprávní jednání, může být kvalifikován jako trestný čin, přičemž není rozhodující množství NL 1. vždy volat PČR, neboť se jedná o podezření ze spáchání trestního činu 2. volat ZZ 3. volat orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) 4. uvědomit TU, ŠMP, vedení školy 5. kázeňské opatření v souladu se školním řádem (ŠŘ) Nález NL ve škole 1. látku nepodrobovat testu 2. písemně zaznamenat a oznámit vedení školy 3. volat PČR - NL identifikuje a zajistí 4. v případě překážky na straně PČR za přítomnosti další osoby NL zalepit do obálky, opatřit razítkem, podpisem a popisem (datum, čas, místo nálezu, vzhled látky), vyjádřením žáka, uložit, následně předat policii 5. další postup dle ŠŘ Podezření, že žák přechovává NL - podezření ze spáchání protiprávního jednání - kompetence PČR 1. bezodkladně volat PČR - konzultovat další postup 2. volat ZZ

		3. žáka do příjezdu PČR pod dohledem izolovat 4. v žádném případě neprovádět osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí! 5. uvědomit TU, ŠMP, vedení školy 6. kázeňské opatření dle ŠŘ
2. Rizikové chování v dopravě	Jednání (pod vlivem NL, z neznalosti dopravních předpisů, z důvodu osobnostních faktorů - např. agresivity), které vede k dopravním kolizím, k úrazům popř. k úmrtí	1. v případě rizik komunikovat s rodiči 2. v případě aktivit žáka, které mohou vést k dopravním nehodám, výjimečně kontaktovat policii 3. nápadnosti v chování žáka je možno konzultovat s výchovným poradcem nebo s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP)
3. Poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie)	Přejídání, zvracení (stačí informace od spolužáků), nadměrný strach z tloušťky, nespokojenost s tělem, nadměrná snaha dosáhnout štíhlé postavy, váhový úbytek, mluví o zdravém životním stylu, nevhodné diety, může být spojeno s krádežemi, sebepoškozováním, psychické a zdravotní problémy, úzkosti a obavy	1. informovat rodiče, pediatra, TU, ŠMP, vedení školy 2. učitel není terapeut, může zprostředkovat kontakt s psychologem nebo lékařem
4. Alkohol u dětí školního věku	Nadměrné pití může být příčinou úrazu, dopravní nehody, poškození zdraví, narušení spánku, může rozvinout závislost na alkoholu, což je závažná psychiatrická porucha	1. informovat rodiče, pediatra, TU, ŠMP, vedení školy 2. v případě neefektivní spolupráce s rodiči, kdy je dítě ohroženo, má škola povinnost to oznámit OSPODu jako možné ohrožení výchovy dítěte 3. učitel není specialista, nenese zodpovědnost za řešení problémů, které přesahují jeho kompetence, pouze pomáhá při zajištění vhodné odborné péče
5. Syndrom týraného dítěte - CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbaného dítěte)	Známky týraného a zneužívaného dítěte - náhlé změny v chování dítěte, stísněnost, úzkost, neprůbojnost, vyděšenost, lhostejnost, opatrnost v kontaktu s dospělým, náhlé problémy ve vztazích, agresivní chování, šikanování spolužáků, zvýšená dráždivost, náhlé zhoršení prospěchu, neschopnost koncentrace, náhlé potíže se sezením v lavici, váhání s odchodem domů, záškoláctví, přejídání, odmítání jídla, sebepoškozování, útěky z domova, opakované zranění (zlomeniny, modřiny, řezné rány, otoky, otisky na těle, stopy po svazování, po pálení cigaretou, natrhnuté ucho) Známky zanedbaného dítěte - hlad, podvýživa, hltání jídla, chudá slovní zásoba, špatná hygiena, zkažené zuby, nevhodné oblečení do špatného počasí, nedostatek dohledu (bývá venku dlouho do tmy), vyčerpanost, přepracovanost, neplnění školních povinností, potíže s učením, špatný vztah	1. řeší TU, ŠMP, výchovný poradce, vedení školy, školní poradenská zařízení (ŠPZ), pediatr, OSPOD, PČR 2. i v případě pouhého podezření na trestný čin má škola oznamovací povinnost 3. v případě podezření na syndrom CAN navázat osobní kontakt s žákem (navázat vztah, získat důvěru, citlivě zjistit informace, rozhovor vést zeširoka, nejlít hned k problému!, nepodsouvat názory, nechat ho vyprávět) 4. vystoupení z anonymity je pro žáka to nejtěžší, v případě, že je nedůvěřivý, doporučit Linku bezpečí 5. zjistit další informace od spolužáků, kamarádů, sourozenců 6. rodič může situaci ujasnit - přesto, že může být příčinou týrání, škola by ho neměla z celého procesu vynechat, pozve rodiče, aby vysvětlil, okomentoval žákovu náhlou změnu chování a) může se tak vyjasnit jiná příčina než týrání (příčinou může být např. šikana spolužáků), rozumný rodič bude mít zájem situaci vyřešit b) zájem školy o osud žáka může být pro ZZ dostatečnou výstrahou, aby si uvědomil, že další ubližování bude mít pro něj vážné následky c) škola může z rozhovoru a chování ZZ nepřímou zjistit, zda v rodině k týrání dochází

	s rodiči, touha po citu, únava, apatie, záškoláctví, houpá se, kýve hlavou, žebrá o jídlo, peníze, věci	7. v případě, že dítě přizná týrání nebo si škola týrání potvrdí jiným způsobem, je na řadě odborník - kontaktovat OSPOD (neoznámení je trestný čin) 8. škola citlivě zařadí do výuky téma nebezpečí týrání dětí Sexuální zneužívání - je závažný trestný čin 1. citlivá záležitost - seznámit jen úzký okruh lidí (vedení školy, policie, OSPOD) 2. pokud zneužívá rodič, není žádoucí ho informovat!! 3. komunikovat s dítětem, vyšetřování přenechat policii a psychologovi, vhodně žákovi sdělit, že situaci musí škola oznámit policii 4. podpořit žáka, ocenit, že se svěřil 5. v případě, že se dítě stalo obětí napadení cestou do školy - volat policii, ZZ, OSPOD, dítě neopouštět do jejich příchodu, chovat se pevně a jednoznačně
6. Školní šikanování - cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků vůči jedinci nebo skupině žáků, kteří se nemohou bránit	Demonstrativní přehlížení, ignorování, fyzické útoky - bití, loupeže, krádeže, vydírání, slovní útoky, pomluvy, poškozování věcí, vyhrožování, pomluvy, sexuální obtěžování, zneužívání, kyberšikana	1. vyhodnotit situaci a posoudit, zda se jedná o šikanu (znaky: záměrnost, opakování, samoučelnost agrese, nepoměr sil) 2. zjistit co nejvíce informací - identifikovat stádium šikany - počáteční stadia řeší TU, ŠPP, vedení školy, pokročilé stádium šikany (4. a 5. stádium) vždy řeší odborníci PPP, střediska výchovné péče (SVP), v případě spáchání trestného činu řeší PČR, v případě, že ZZ nespoupracuje, volat OSPOD Počáteční stadia šikany 1. rozhovor s informátory a oběťmi 2. nalezení vhodných svědků 3. individuální rozhovory se svědky 4. ochrana oběti 5. diagnóza a volba rozhovoru a) rozhovor oběti s agresory - metoda usmíření b) rozhovor s agresory - metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor, výchovná komise) 6. realizace zvolené metody 7. třídní hodina - efekt metody usmíření nebo oznámení potrestání agresorů 8. rozhovor s rodiči oběti 9. třídní schůzka rodičů 10. práce s celou třídou Pokročilá stadia šikany 1. odhadnout závažnost šikany 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí, v případě potřeby volat lékaře 3. příprava podmínek pro vyšetřování - zalarmování pedagogů na poschodí, oznámení

		vedení školy zabránit domluvě na křivé výpovědi volat policii, specialistu na šikanu, volat rodičům vyšetřování - rozhovor s obětí a informátory nalezení nejslabších článku nespolupracujících svědků individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky rozhovory s agresory, případně jejich konfrontace léčba - metoda vnějšího nátlaku, změna konstelace skupiny Viz Program proti šikanování
7. Kyberšikana - zneužití ICT k činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu, v kyber prostoru má šikana větší dosah, zhoršuje tak prožívání oběti	Anonymita útočníka - složité ho vystopovat, příprava a realizace útoku není časově limitována, kyber prostor je přístupný kdekoliv a komukoliv, agresorem může být i oběť klasického šikanování, často chybí svědci	škola řeší kyberšikanu vždy, když se o ní dozví, neboť kyberšikana může mít přímou souvislost s klasickou šikanou zmapovat konkrétní případ: Týká se kyberšikana žáka naší školy? Jak jsme se o kyberšikaně dozvěděli? Děje se kyberšikana během vyučování? (Pokud ke kyberšikaně dochází v průběhu vyučování, nese plnou zodpovědnost škola. Pokud ke kyberšikaně ve škole nedochází, nemůže škola udělovat kázeňská opatření, ale měla by kyberšikanu řešit) zajistit ochranu oběti (kontaktovat operátora, zřizovatele profilu atd.) ve spolupráci s IT kolegou důkladně vyšetřit (prověřit a zajistit všechny možné zdroje - sms, mail, profil, youtube, www), žádat odbornou pomoc informovat TU, školní poradenské pracoviště (ŠPP), IT odborníka, vedení školy (popř. ŠPZ, pediatra, PČR) informovat rodiče agresora i oběti - některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy - poučit rodiče o možnosti kontaktovat policii, PPP, OSPOD, právního zástupce při zapojení jiných institucí trvat na informaci o konečném výsledku zvolit kázeňská opatření na základě prohrěšku dle školního řádu Oběti doporučit: nekomunikovat s útočníkem, blokovat útočníka ve spolupráci s poskytovatelem, oznámit útok, vyhledat pomoc, uchovat důkazy, žádat konečný verdikt
8. Homofobie - postoje, chování vyjadřující nepřátelství vůči homosexuálním lidem, souvisí s šikanou a extrémismem	Více se projevuje v chlapeckém prostředí, než v dívčích kolektivech. Je třeba rozlišovat šikanu a izolované projevy agrese. Oběti homofobních projevů mohou mít studijní problémy, obtíže se sociální adaptací, psychické problémy se zásadním a dlouhodobým vlivem na jejich život. Mezi další projevy patří také deprese, sebepoškozování, či sebevražedné chování.	citlivý přístup pedagogů - ovlivňuje atmosféru třídního kolektivu, je schopen rozpoznat nebezpečí vzniku homofobního obtěžování odlišnost žáků/studentů veřejně nekomentovat důsledně reagovat na homofobní poznámky žáků sledovat vztahy ve třídě, předcházet homofobní šikaně v případě problémů žáka se sexuální orientací, homofobní šikanou - nekonzultovat s rodiči bez konzultace s odborníkem, volit pomoc psychologa, sexuologa méně závažné projevy homofobie řeší TU, ŠMP, závažnější případy řeší odborníci

9. extrémismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus Extremismus - projevy chování vědomě konané ve prospěch politických, náboženských, etnických a ideologických hnutí a ideologií Rasismus - chování, které hodnotí, popř. poškozují příslušníky určité skupiny s rasovým či národnostním původem Xenofobie - projev chování, který spočívá v nedůvěře, odporu a nepřátelství ke všemu cizímu Antisemitismus - nepřátelství nebo předpojatost vůči židovskému náboženství či rase	Verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců, návštěvníků školy z důvodu etnického původu či politického nebo náboženského přesvědčení, zpochybnování výkladu historie či pojetí demokracie, agitace ve prospěch extrémistického hnutí na půdě školy a získávání stoupenců z řad vrstevníků, využití prostor a vybavení ve prospěch extrémistických aktivit, zanedbávání školních povinností z důvodu extrémistických aktivit	v PPP, při podezření na spáchání trestného činu oznámit policii 1. výraznou roli hraje autorita pedagoga 2. v případě opakovaných extrémistických, rasistických, xenofobních či antisemitistických projevů vyrozumět rodiče 3. v případě podezření na promyšlenou extrémisticky, rasově, xenofobně či antisemitisticky motivovanou činnost vyrozumět policii
10. Vandalismus	Ničení, poškozování školního majetku, majetku ostatních žáků	1. důsledně dodržovat dozory o přestávkách, nabídnout žákům vhodné aktivity o přestávkách 2. vandalismus řeší TU, ŠPP, vedení školy, PPP, SVP, OSPOD, popř. policie 3. zacházení se školním majetkem je zakotveno ve ŠŘ, ZZ jsou prokazatelně seznámeni se ŠŘ 4. v případě vandalismu důsledně vyžadovat náhradu škody po žákovi (preferovat možnost, že žák sám škodu napraví), po ZZ, v případě neochoty ze strany ZZ, oznámit policii s podezřením na spáchání přestupku proti majetku, popř. trestného činu majetkové povahy 5. opakovaně s žáky komunikovat o ochraně majetku a zacházení s cizím majetkem 6. provést záznam o škodě (kdy, kde, jak, proč, kým), snažit se dobrat příčiny, s ní následně pracovat 7. v případě úmyslného poškození s tím, že žák nejví nápravu, nebo byl poškozen majetek někoho třetího - volat rodičům 8. v případě úmyslného poškození, ZZ nejví zájem o nápravu, nebo žádá ZZ

		poškozeného - volat policii 9. v případě opakovaného jednání - volat OSPOD
11. Záškoláctví	Neomluvená absence žáka s vědomím či bez vědomí rodičů, zanedbání školní docházky, porušení školního řádu a školského zákona, útěky ze školy, toulky, odmítání školy - úzkostné stavy, fobie, deprese, strach ze šikany, spojováno s užíváním NL, gamblingem, netolismem, dětskou kriminalitou, prostitucí, šikanou, odpor ke škole, vysoké požadavky na žáka, osobnost pedagoga, nezáměr rodičů	Absenci omlouvá pedagog, ne rodič!! Rodič je povinen doložit důvod absence žáka do tří kalendářních dnů. Kázeňská opatření za neomluvenou absenci jsou stanovena ve ŠŘ 1. zjistit příčinu záškoláctví (náprava rozvinutého záškoláctví bývá obtížná) 2. se záškolákem komunikovat přátelsky, neodsuzovat, nenálepkovat, společně hledat cestu k nápravě, podporovat, motivovat 3. spolupracovat s rodiči, popř. s psychologem, PPP, SVP 4. naplánovat opatření, aby se situace neopakovala 5. pomoci dítěti v návratu do třídy, projevit důvěru 6. důsledně dodržovat školní řád, pravidla třídy, komunikovat se ZZ, sledovat absenci žáků 7. do 10 neomluvených hodin - pohovor se ZZ, doložit podepsaný zápis s navrženým opatřením 8. nad 10 neomluvených hodin - ředitelka školy (ŘŠ) svolává výchovnou komisi (ŘŠ, ZZ, TU, ŠMP, OSPOD, o průběhu a závěrech se vede zápis) 9. nad 25 hodin - zasílá škola oznámení o zanedbání povinné školní docházky s náležitou dokumentací na OSPOD 10. v případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku následuje hlášení o zanedbání školní docházky policii (při odhalování záškoláctví pomáhají také městští strážníci)
12. Krádeže	Předmětem krádeže může být cokoliv, hmotná škoda není vždy rozhodující, situačním faktorem je příležitost, většinou jsou předmětem krádeže věci nezabezpečené	1. zjistit příčinu krádeže (žák může být ke krádeži donucen) 2. s náhradou škody postupovat jako u vandalismu, preferujeme návrat zcizené věci, omluvu, kompenzaci 3. ZZ poškozeného vyrozumět ihned, ZZ zloděje až po zjištění příčiny krádeže 4. policii vyrozumět v případě: a) škody větší rozsahu jako podezření na spáchání přestupku nebo trestného činu majetkové povahy (nad 5000,- Kč je hranice pro trestný čin, pod 5000,- Kč s použitím násilí - vypáčená skříňka, násilí proti osobě - je vždy trestný čin) b) nikdo nejeví zájem o nápravu a škola není schopna vlastními silami nápravu zjednat (škola není orgán činný v trestním řízení, nemůže nic vyšetřovat, pokusy vyšetřovat mohou nepříznivě ovlivnit další vyšetřování policie) c) musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození věci d) žádá poškozený nebo ZZ poškozeného 5. v případě opakovaného jednání bez účinných kázeňských opatření škola oznamuje na OSPOD 6. vyšetřit každou krádež!!! (poselství pro poškozeného i pro zloděje, nedávat vinu poškozenému, že si věci nehlídá!!!) Normální je nekrást, ne věci zamykat!!! 7. zapsat záznam o krádeži - kdo, kde, kdy, jak, proč, čím

13. Tabák	Závislost na tabáku	1. zmapovat situaci (dotazníkovým šetřením monitorovat stav kouření a postoje ke kouření) 2. informovat o rizicích kouření, zapojit problematiku kouření do výuky, preventivně působit na celý třídní kolektiv 3. informovat ZZ žáků, kteří pravidelně kouří, o zařízeních, která se specializují na odvykání kouření 4. spolupracují TU, ŠMP, školní psycholog, vedení školy, rodiče, ošetřující lékař, odborník v léčbě závislosti na tabáku 5. oznámit policii v případě zjištění prodeje tabákových výrobků nezletilým
14. Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí	Krizové situace přicházející z vnitřního prostředí - vandalismus, šikana, kyberšikana, útoky ze strany žáků/studentů, pedagogů Krizové situace přicházející z vnějšího prostředí - osoba, která vnikla do školy a ohrožuje žáky/studenty, pracovníky školy Hlavní motivy - odplata, sebevražedné sklony oběti šikany, akutní stav spojený s psychickým onemocněním Reakce na krizovou situaci - strach a obavy z budoucnosti, zhoršení prospěchu, chování, noční můry, spánkové obtíže, potřeba podpory a jistoty, sklon k plačtivosti, k výbuchům zloby, riziko výskytu depresí, drogové závislosti, sebevražedné sklony	1. nutné zabezpečení školy 2. sestavení krizového týmu 3. sledování rizikových projevů chování u žáků s násilnými sklony k lidem i zvířatům, s fascinací zbraněmi, výbušninami, s radikálním chováním a extrémismem, se sníženou schopností lítosti, s nedostatkem pozitivních vztahů 4. informovat žáky a zaměstnance o tom, jak se chovat v krizové situaci 5. předcházet vzniku rizikové situace (nastavení pravidel, monitoring rizikových osob, rizikových míst a situací) 6. včasná identifikace příznaků rizikové situace Postup při ohrožení školy rizikovou situací 1. vedení kontaktních informací, pohotovostní komunikační systém, přehled zaměstnanců s výcvikem v poskytování první pomoci, nahlášení krizové situace 2. vytýčení společného místa setkání 3. alternativní způsoby přesunu žáků domů 4. instrukce pro zvládnutí pořádku ve třídě/škole 5. informování rodičů 6. postup při informování médií 7. zajištění snadného vjezdu/vstupu policie/zdravotníků 8. následná intervence pro žáky, zaměstnance, rodiče (zajištění psychologické podpory odborníky) 9. zajištění pokračování výuky, zakomponování preventivních prvků do výuky V případě krizové situace vyrozumět pracovníky školy, žáky, rodiče, bezpečnostní složky, zdravotnickou pomoc, subjekty poskytující psychologickou pomoc, OSPOD
15. Netolismus - závislost na virtuálních drogách (počítačové hry, sociální sítě, internetové služby, virtuální videa, mobilní	Rizika - bolesti šíje, ramen, bederní páteře, kloubů, zápěstí, obezita, cukrovka, srdeční onemocnění, bolesti očí, výskyt tiků, skvrny před očima, astigmatismus, bolesti hlavy, nedostatek spánku, zhoršení vztahů, zhoršení prospěchu, riziko dalších	1. monitorovat žáky (náhlé změny v chování, unavenost, nervozita, zhoršení prospěchu, narušení vztahů, ztráta kamarádů, zvýšená agresivita), nepřehlížet signály 2. vytvoření důvěryhodného vztahu mezi školou a ZZ, vzájemná spolupráce s kolegy, vedením, ZZ 3. informovat ZZ o rizicích netolismu

telefony, televize aj.)	závislostí - alkohol, drogy, poruchy paměti, komunikačních schopností, možná agresivita, odtržení od reality může vést k neúspěchu v reálném světě Příznaky - oslabení výkonu práce, pocit prázdnoty bez počítače, telefonu, ztráta kontroly nad časem, brzké vstávání k počítači nebo ponocování, rostoucí nervozita, neklid, krádeže, narušené vztahy, zanedbávání učení, nezáměr o zájmy a přátele, zhoršení prospěchu	4. doporučit odbornou pomoc (PPP, SVP, odborná zdravotnická zařízení, nestátní organizace orientované na danou problematiku) 5. podpora žáka při řešení obtížných situací, které netolismus přináší
16. Sebepoškozování (automutilace, selfharm)	Sebepoškozování je autoagresivní chování, je to odpověď na akutní nebo chronický stres, nezvladatelné emoce, smrt však není motivem. Nejčastěji jde o řezání - žiletkou, střepelem, pálení kůže. Jinými formami jsou - škrábání, píchání jehlou, kousání, značkování rozpáleným kovem, údery, nárazy, dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení. Sebepoškozovány jsou kterékoliv části těla, závažnost je různé intenzity - od povrchových ran až po trvalé znetvoření. Projevy - úzkost, podrážděnost, nemají se rádi, přecitlivělost na odmítnutí, chronický vztek na sebe, potlačovaná zlost, agresivní pocity obracejí proti sobě, impulzivita, náladovost, neplánují do budoucna, depresivní, sebevražedné sklony, nezvládají zátěž, pocit ztráty, opuštění, kritika, disharmonická osobnost, spojeno s poruchou osobnosti, poruchami příjmu potravy, posttraumatickou stresovou poruchou, se sexuálním nebo jiným násilím Motiv - zmírnit vnitřní napětí, uniknout, odpoutat pozornost, snaha získat kontrolu nad tělem a psychikou, uspokojení z bolesti a krve, manifestace potřeb Fyzická bolest je snesitelnější než bolest psychická	1. řeší TU, školní metodik prevence, psycholog, ŠPP, pediatr, dětský psychiatr, psycholog, OSPOD, krizová centra, Linky důvěry 2. v případě přímého rizika ohrožení života - psychiatrické oddělení - i nedobrovolně!, při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence PČR 3. v případě podezření na trestný čin - ohlašovací povinnost se netýká sebepoškozování, ale doprovodných problémů - šikany, týrání, sexuálního zneužívání, zanedbání péče 4. prevence - posilovat schopnost zvládat zátěž, stres, negativní emoce, rozvíjet silné stránky osobnosti, 5. monitorovat žáky, všimnout si nevysvětlitelných ran, jizev, nepřiměřeného oblečení, netypických osobních věcí (žiletky), nárůstu deprese, úzkosti, neúplných historek 6. nutno odhalit spouštěč sebepoškození, uvědomit si stresory, hledat vhodnější strategie zvládnutí stresu 7. posoudit riziko závažného sebepoškozování, v akutním případě odeslat dítě i proti vůli rodičů do spádového psychiatrického zařízení, kontaktovat rodinu, spolupracovat s rodinou, využít služeb odborníků, ideálně žák přijde za učitelem při nutkání poškodit se, vytvořit vztah, neignorovat, nesankcionovat
17. Nová náboženská hnutí	Rizikové chování určité sociální skupiny lidí, kteří sdílejí ideologický koncept, jeho prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, dochází k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě	1. naslouchat žákům, 2. nekázat, neodsuzovat, nevnucovat, nezesměšňovat, nedegradovat, netabuizovat, nevyhrožovat, nestrašit, nechat zaznít názory, vysvětlovat, posilovat pouto důvěry 3. při podezření zjistit co nejvíce informací, konzultovat s odborníky

	soukromí (náboženské, politické, psychoterapeuticko-výchovné, komerční kultury) Sekta (kult) musí splňovat znaky - autoritářský vůdce, opoziční chování sekty vůči hodnotám společnosti, rys výlučnosti, seznamy zákonů a zákazů, důraz na zkušenosti, zážitky, emoce, pocit pronásledování, důraz na sankce, esoterika - sdílené tajemství, opozice vůči církvi, vnitřní hierarchie Další znaky - tajnosti, skupinové myšlení, stereotypizované chování, testy loajality, absence humoru, izolovanost (jehovisté, mormoni, moonisté, scientologie, satanisté apod.)	4. seznámit žáky s riziky a praktikami těchto skupin, vymezit pojem sekta 5. diskutovat s žáky o dané tematice, odpovědět na případné dotazy, poskytovat nejobektivnější informace, 6. kontaktovat TU, vedení školy, ZZ, ŠPP, popř. PPP, SVP, OSPOD, PČR, Linku důvěry 7. v případě rodiče - sektáře poskytnout žákovi/studentovi podporu, nenutit měnit názory! 8. velká část mladistvých demonstuje příslušnost ke skupinám pouze jako pózu, touhu odlišit se! 9. nošení náboženských symbolů není českými právními předpisy omezeno 10. v případě jistoty, že byl spáchán trestný čin, má škola oznamovací povinnost (OSPOD)
18. Rizikové sexuální chování	Rizikové sexuální chování je soubor projevů sexuální povahy vedoucí k zdravotním i sociálním rizikům (nechráněný styk, promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, zveřejňování fotografií, videí na internetu). Rizika - nemoci, narkomanie, nechtěné těhotenství, alkoholismus, negativní vývoj psychiky, narušení vztahů, agresivita, sebepoškozování, psychosociální aspekty - obava z nemoci, pocit viny, narušení vztahů, stigmatizace, sociální vyloučení Projevy - triáda symptomů - noční pomočování i po 12 roce života, krutost ke zvířatům, žhářství Sexuální odchylky - pohlavní identita, transsexualita, sexuální deviace	1. nutno podchytit včas, zjištění klimatu třídy, pozorovat změny, včasná intervence, besedy, každé sdělení dítěte brát vážně!!! - učitelé nepřísluší posuzovat pravdivost oznámení 2. prevence - vytváření zdravých postojů k vlastnímu tělu, mezilidským vztahům, sexu, které následně ovlivňují chování, poskytování poradenství, nejdůležitější prevence - vztah učitel x žák (podpořit sebevědomí, prostor zažít úspěch), informovat žáka o všem, co ho zajímá otevřeně, bez emocí, ale s patřičnou dávkou intimity, nezamlčovat, nemlžit, vysvětlovat 3. identifikace infikovaných osob - doporučit odborníky 4. spolupráce školy a rodiny 5. méně závažné případy řeší škola ve spolupráci s rodiči, popř. psychologem, ve složitější situaci škola zprostředkuje kontakt se specializovaným pracovištěm (psychologické, terapeutické, poradenské služby) 6. trestný čin - nedovolené přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy, obchodování s lidmi, znásilnění, pohlavní zneužití, zneužití dítěte k výrobě pornografie, týrání svěřené osoby, neoznámení trestného činu 7. dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte, je povinen ohlásit násilí páchané na dítěti OSPODu nebo PČR
19. Příslušnost k subkulturám	Příslušnost k subkulturám se začíná projevovat od 13. roku života, jde o přechod mezi dětstvím a dospělostí. Subkultury jsou pro dospívající klíčovým prostorem, ale nesou s sebou riziko osvojení si některých forem rizikového chování, jedinec může být ochotnější k činnostem, které by za jiných okolností odmítl. Dvě různé formy - 1. zástupné ztotožnění = dočasná příslušnost k dané skupině, 2. pravé ztotožnění =	1. řeší TU, ŠMP, VP, ŠPP, ŠPZ, ZZ 2. nutná spolupráce s rodiči, snaha odhalit příčiny a možné negativní dopady rizikového chování 3. příslušnost k subkulturám je přirozený vývoj v životě dospívajících, prevence je tedy zaměřena pouze na prevenci rizikových projevů chování, které jsou se subkulturami spjaté (zaměřit se na bezpečné prostředí, otevřenost k názorům, rozvíjet dovednost naslouchat, podporu třídních kolektivů, nastavení vztahových pravidel) 4. samotná příslušnost nic neznamená, nutno akceptovat příslušnost žáka k subkultuře, nezesměšňovat, nekomentovat

	relativně stálá příslušnost Anarchismus, Emo, Gothic/Witch, Hip-hop, Punk, Ska/Reggae, RPG komunity/sítové PC hry, Skinheads Možná rizika - Odpor vůči autoritám, pravidlům, citlivost na nespravedlnost ze strany autorit, emocionální citlivost, sebepoškozování, depresivní, sebevražedné sklony, provokující image, zhoršení prospěchu, demotivace, nekázeň, drzost, záškoláctví, agresivní sklony, předsudky, narušení vztahů, konzumace drog, alkoholu, odklon od reality, protizákonné aktivity	5. kritizovat nežádoucí chování ne subkulturu!!! 6. zjistit co nejvíce informací o subkultuře, vyjádřit porozumění, podat pomocnou ruku 7. v případě spáchání trestného činu má škola oznamovací povinnost OSPODu
20. Domácí násilí (fyzické, psychické, sexuální)	Forma rizikového chování, které má vliv na zdravý vývoj žáků (emocionální, vztahový, fyzický) a jejich chování (záškoláctví, zneužívání návykových látek, sebepoškozování, násilné chování aj.) Nutné správně vyhodnotit míru a potřebu podpory. Znaky: opakované, promyšlené, nevěřejné, eskaluje, role oběti a agresora jasně rozdělené, zneužívání moci, pachatel bývá agresivní jen k oběti, považuje své chování za ospravedlnitelné, střídá se období násilí a relativního klidu. Psychické násilí: zastrašování, výhrůžky, zvýšená kontrola, ponižování, kritizování, sledování, odpírání spánku, vyhrožování sebevraždou, vydírání, nucení k poslušnosti → dopady na sebehodnocení a sebevědomí oběti, neschopnost řešit situaci. Fyzické násilí: opakované, násilné projevy → vážné ohrožení fyzického a psychického zdraví i života jedince. Sexuální násilí/zneužívání: znásilnění, donucení k odmítaným sexuálním praktikám, osahávání, verbální podoba se sexuálním podtextem, nucení sledování pornografie. Ekonomické zneužívání: zamezení přístupu k finančním prostředkům, nátlak k přepsání majetku, nucení k převzetí dluhů. Sociální násilí/izolace: forma psychického násilí,	1. škola primárně nezasahuje do řešení situace v rodině, včasná identifikace násilí v rodině žáka však může přispět k efektivní podpoře 2. nevyvozujeme domácí násilí z pocitů, z chování a projevů dítěte, nediagnostikujeme, ale sledujeme dlouhodobé nezpochybnitelné známky násilí (podvýchiva, modřiny) 3. v případě, že se dítě pedagogovi svěří, je splněna skutková podstata trestného činu → škola má bezodkladnou oznamovací povinnost (OSPOD, PČR, státní zastupitelství) → oznamovatel může žádat informace o přijatých opatřeních do 30 dnů, pokud se trestný čin neprokáže, nemůže být pracovník školy souzen za pomluvu (OSPOD aj musí zachovat mlčenlivost o oznamovateli) 4. učitel neposkytuje terapeutické služby, nenutí dítě k výpovědi, neintervenuje v rodině!, rolí učitele je zprostředkovat dítěti potřebné informace a přizvat k řešení situace odborníky, kteří se dané problematice systematicky věnují, neřešíme s agresorem! 5. efektivní pomoc - spolupráce s institucemi (OSPOD, PČR, soudy, zdravotnická zařízení, lékaři, specializovaná centra pro oběti domácího násilí www.domaci-nasili.cz) 6. prevence - posilujeme sebevědomí dítěte, podporujeme schopnost říkat „ne“, rozvíjíme schopnost řešit konfliktní situace bezpečným způsobem, poskytujeme informace o nebezpečných situacích, o pomoci v případě ohrožení, učíme pojmenovávat a vyjadřovat své emoce, seznamujeme děti s jejich právy a povinnostmi, vysvětlujeme, že násilí v rodině není omluvitelné, že každý má právo o sobě rozhodovat sám, vysvětlujeme, jak vypadají zdravé a nezdravé vztahy, jak zvládat vztek, informujeme o stalkingu a zneužívání na sociálních sítích, posilujeme pozitivní vztahy ve třídě, neboť třída může být jediným bezpečným místem pro žáka 7. působit na dítě, které se setkalo s domácím násilím, náleží odborníkům (psycholog, psychiatr), nikoli škole!, pedagog dítě zbytečně nelituje, ale zohledňuje přístup k dítěti (je opatrný ve svých výrocích, aby zbytečně neublížil) 8. uklidnit, podpořit, povzbudit oběť, ať vyhledá pomoc, neobviňovat ze lži, informovat,

	izolace oběti od rodiny, přátel, zamezení kontaktu, odebrání telefonu, zákaz vycházek Dítě může figurovat jako oběť nebo svědek, obě role ohrožuje jeho další vývoj! Důsledky domácího násilí (platí pro oběti i svědky): Snížené sebevědomí, posttraumatická stresová porucha, psychosomatická onemocnění, neurózy, CAN, poruchy osobnosti, poruchy příjmu potravy, závislostní chování, sebevražedné tendence, bázlivost, nejistota, izolace, nedůvěra, neschopnost navázat hlubší vztah, neschopnost řešit konflikty	že máme ohlašovací povinnost 9. dítěti klademe otevřené otázky (Co se stalo? Jak jsi přišel k modřině?), nepodsouváme domněnky, neopakujeme, co dítě řeklo, neboť bude mít pocit, že mu nevěříme 10. mělo by zaznít, že za násilí nemůže, že nikdo nemá právo mu ubližovat, že je dobře, že se svěřil, protože násilí nemůže samo zastavit 11. neřešíme před třídou, netlačíme na dítě, neobviňujeme ze lži 12. dítě má právo samo žádat instituce o pomoc při ochraně svého života a svých práv bez vědomí rodičů 13. v případě soudně upraveného svěření dítěte do péče, škola postupuje dle soudního rozhodnutí!
21. Hazardní hraní (hráčství - gambling)	Jednání, které vyžaduje nevratné investice s vidinou náhodného rychlého zisku, nejistého výsledku (loterie, sázky, ruleta, hrací přístroje, on-line hazardní hry) 1. Drobné neorganizované - mezi jednotlivci, v partě, karetní hry, kostky, čára, sázky mezi spolužáky 2. Legálně organizované - zábavní průmysl, herny, loterijní terminály, kasina, rulety, webové hry, hráči prohrávají peníze vůči provozovateli 3. Nelegálně organizované - nejnebezpečnější forma hazardu, zadlužený hráč je často vydírán a zapojován do nelegální činnosti Hráčství spojeno s patologickou závislostí na hře, s rostoucími finančními problémy, dluhy, fyzickými a psychickými problémy, patologické hráčství je oficiální psychiatrická diagnóza - nutková impulzivní porucha Diagnostická kritéria (4 a více faktorů): Pro uspokojení zvyšuje množství peněz, je podrážděný, když chce omezit hraní, chce opakovaně, ale neúspěšně hru ovládat nebo přestat, neustále myslí na hru, hraje při bezmoci, úzkosti, vrací se, aby získal prohru zpět, kvůli hře lže, kvůli hře ztratil práci, vztah, s financemi spoléhá na druhé	1. podporovat zdravé školní prostředí (vztahy žák-učitel, srozumitelná pravidla, školní úspěch), zdravý vztah k penězům, zdravý životní styl, volnočasové aktivity, pozitivní životní hodnoty (rozvíjet osobnost, sebedůvěru, podporovat hodné způsoby komunikace a strategie zvládnutí krizových situací), vhodné vzory ve společnosti, bezpečné používání internetu, zapojovat rodiče do preventivních aktivit, zaměřit se na změnu postojů a chování, otevřeně diskutovat o problematice 2. spolupráce s PPP, SVP, zdravotnickými zařízeními, poradnami, linkami důvěry, nízkoprahovými kluby 3. informovat žáky o povaze a rizicích hazardního hraní, závislostního chování, o možnosti vyhledat pomoc 4. škola jasně proklamuje postoj, že hazardní hry netoleruje, škola má zabezpečený internet, účinně blokuje hazardní servery a stanoví jasná pravidla pro používání informačních technologií 5. pedagog identifikuje žáka, zmapuje situaci ve třídě, velmi citlivě naváže kontakt Vhodné otázky: Patří sázení či hraní k tvým zálibám? Je to zábava, nebo někdy otrava? Můžeš mi o tom něco povědět? Kladná odpověď na jednu z následujících otázek může naznačit zásadní problém: Už jsi měl někdy pocit, že je třeba vsadit více peněz? Už jsi někdy lhal svým blízkým o tom, kolik jsi prohrál? 6. nestigmatizovat, otevřeně komunikovat, nabídnout adekvátní pomoc s odkazy na dané odborné služby, podat informace (www.poradenskecentrum.cz, www.poradna.adiktologie.cz) 7. pedagog spolupracuje s vedením školy, s ŠPP, s rodiči žáka, pokud rodiče odmítají spolupracovat, vyrozumí pracovníka OSPODu 8. v případě důvodného podezření na spáchání trestného činu v souvislosti s hazardním hraním informovat vedení školy, ŠPP, vyhotovit písemný zápis, oznámit orgánům činným v trestním řízení

	Fáze závislosti: 1. fáze výher - euforie, vtažení do hry, zvyšuje částky, roste sebevědomí 2. fáze proher - začíná prohrávat, častější sázky (chce získat zpět prohrané peníze), začínají dluhy, gambler své hraní tají, v případě odhalení slibuje nápravu 3. fáze zoufalství - ztráta sebekontroly, svaluje vinu na ostatní, stále věří ve výhru, může si počínat protizákonně, mohou se objevit deprese, sebevražedné sklony U dětí a dospívajících se chorobné hráčství vyvíjí mnohem rychleji než u dospělých z důvodu experimentování, nezralostí mozku, hledání identity, přemíry volného času. S hráčstvím souvisí lhaní, záškoláctví, krádeže, změny nálad, samotářství, agresivita, nízká sebedůvěra, zhoršení prospěchu, problémy ve vztazích, deprese, úzkost, psychosomatické problémy, sebevražedné myšlenky, užívání NL, potíže s pravidly, dluhy, trestná činnost Typy hráčů: A) výrazná snaha zopakovat si hazardní jednání, narušený sociálně nepřizpůsobivý jedinec B) snaha o útěk z reality, nedokáže si přiznat problém, lže, neurotický, úzkostný typ C) považuje hru za potřebu, typ neschopný kontrolovat hru, výrazná závislostní dispozice Každý typ může mít specifické příčiny, které ho k hraní přivedly.	
22. Prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS (poruchy autistického spektra)	Vývojové poruchy (dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, Aspergerův syndrom a jiné pervazivní vývojové poruchy) Základní diagnostická triáda PAS (různá míra narušení v těchto oblastech): - sociální interakce a sociální chování - verbální a neverbální komunikace	1. znalost a respekt k přecitlivělosti žáka jsou nezbytným prvkem prevence vzniku nežádoucího, afektivního chování, je nezbytné předvídat situace, práce s žákem s PAS je vždy o individuálním přístupu přizpůsobeného specifickým potřebám žáka 2. rizikové chování (vzdor, neadekvátní verbální projev, stereotypní projevy, agrese, afekt, sebepoškozování) vždy nastane z důvodu nepochopení současné potřeby žáka jako reakce na přetížení, bezmoc, nepochopení! (nepohodlí, naladění, vnější podněty, změna aktuálního zdravotního stavu) 3. nutná spolupráce s odborníky z oblasti psychiatrie a ŠPZ, s rodiči, nutná

	- představivost a hry, omezení vzorců chování, zájmů nebo aktivit Specifika: PAS je celoživotní s různou mírou speciálních vzdělávacích potřeb, chování je ovlivněno odlišným vnímáním, porozuměním a komunikací, některé schopnosti jsou rozvinuté (i velmi výrazně), jiné jsou opožděné nebo nerozvinuté, různá míra rozvoje řeči (mutismus, dysfázie, echolálie, verbalismus, ulpívání na tématu hovoru, doptávání, rozvinutá slovní zásoba, jazykové nadání nebo absence řeči), různé intelektové schopnosti (od mentální retardace až po nadprůměrné nadání), sociální kontakt (děti mazlivé, pasivní, netečné, zdrženlivé, nejisté, neschopné navázat kontakt, neschopné neverbálních projevů - oční kontakt, výraz obličeje, postoj těla, gesta) Projevy: stereotypní pohyby, zvláštní zájmy, omezená schopnost projevit radost, rigidní, kompulzivní chování (četnost se zvyšuje při stresové zátěži, přetažení, únavě), afekty, neklid (opomíjí biologické potřeby - nabídnout pití, připomenout jídlo, toaletu), přecitlivělost na různé podněty (zvuky, světlo, barvy, pachy, doteky)	informovanost všech, kteří jsou součástí výchovy a vzdělávání žáka (pedagogové, žáci, asistenti pedagoga, nepedagogičtí zaměstnanci), předpokladem úspěchu je partnerský vztah školy a rodičů založený na důvěře, pravidelné komunikaci (škola informuje o průběhu vzdělávání, o změnách chování, zdravotního stavu) 4. třídní učitel pracuje s kolektivem žáků (vede žáky k toleranci, spolupráci, snášenlivosti, úctě, solidaritě) 5. škola zajišťuje školení, setkání s odborníky 6. pro případ krizové situace škola pro žáka zpracuje individuální krizový plán (neadekvátním a neakceptovatelným postupem školy je trest!) Dodržovat pravidla: - přesnost, jasnost instrukcí, zajistit předvídatelnost (pravidelnost denních činností je pro žáka jistotou, neznámé věci a nejistota vyvolá stres) - jasná a konkrétní motivace (logické důvody pro splnění úkolu, se ztrátou motivace klesá soustředění) - pozitivně posilovat silné stránky žáka - vyšší míra tolerance ze strany pedagogů (žáci mívají nevhodné poznámky, vulgární vyjadřování, jsou netaktně přímočaří) - důslednost v přístupu (spontánnost, improvizace, nepřesnost, nedodržování pravidel uvádí žáka v chaos a nejistotu) - v případě změny je nutné ji jasně a logicky vysvětlit - vyšší míra vizuální podpory (využití obrázků, schémat, žáci upřednostňují neživé věci, využívat plány dne, psané připomínky, pravidla, vysvětlivky, rozkreslené postupy činností, strukturovat učení) - je nutné žákovi zodpovědět otázky: kde, kdy, co, jak, jak dlouho, proč - nadstandardní řešení obtíží s pozorností (dovolit manipulaci s předmětem, který mu pomáhá soustředit se, přijatelný pohyb v hodině - rozdávat sešity, mazat tabuli, střídat činnosti a odpočinek) - vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel a situací (různá míra chápání ironie, sarkasmu, metafor, jsou pro žáky matoucí) - ujišťovat se, že žák chápe instrukce - dávat žákovi zpětnou vazbu o jeho výkonech - dávat prostor k projevení vlastního názoru, snažit se mu porozumět - možnost odpočinku, relaxace (při neklidu, afektu, stresu navodit zklidnění ve vhodně vymezeném prostoru)